

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)
SSN Jolanta Frańczak
SSN Beata Gudowska
SSN Zbigniew Myszka
SSN Piotr Prusinowski
SSN Romualda Spyt
SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi partii politycznej "P."
na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 18 września 2017 r. w
przedmiocie odrzucenia sprawozdania finansowego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 listopada 2017 r.,

oddala skargę.

UZASADNIENIE

Państwowa Komisja Wyborcza uchwałą z dnia 18 września 2017 r. w sprawie sprawozdania partii politycznej P. o źródłach pozyskania środków finansowych w 2016 r., wydaną na podstawie art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. z 2017 r., poz. 876 i 1089), postanowiła odrzucić sprawozdanie partii politycznej P. o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2016 r. z powodu naruszenia art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a

ustawy o partiach politycznych.

W uzasadnieniu uchwały Państwowa Komisja Wyborcza podniosła, że Partia polityczna P. przedłożyła Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2016 r. z zachowaniem terminu określonego w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych.

W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w załączniku do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18 lutego 2003 r. w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych (Dz.U. poz. 269). Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 34a ust. 5 w związku z art. 38a ust. 1 ustawy, nie zgłosił zastrzeżeń do sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza, na podstawie przedłożonych przez Partię dokumentów oraz jej wyjaśnień stwierdziła, że w sprawozdaniu o źródłach pozyskania środków finansowych (z wyłączeniem Funduszu Wyborczego) partia polityczna P. wykazała, że w okresie sprawozdawczym pozyskała przychody/wpływy w łącznej wysokości 600,00 zł, pochodzące z darowizn, wpłaconych na rachunek bankowy Partii przez obywatela polskiego mającego stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, tj. zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy. Środki te gromadzone były na rachunku bankowym o numerze [...], prowadzonym w Banku Zachodnim WBK S.A. W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej wpłaty dokonane na rachunek bankowy Partii mieszczą się w dopuszczalnym limicie wpłat od jednej osoby określonym w art. 25 ust. 4 ustawy o partiach politycznych.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła ponadto, że prezes Partii w wyjaśnieniach udzielonych Państwowej Komisji Wyborczej na jej wezwanie z dnia 5 lipca 2017 r. stwierdził między innymi, że na swoją działalność partia podnajmuje od partii Stronnictwo „P.” lokal przy ul. [...], nie ponosząc z tego tytułu żadnych opłat. Na skierowane przez Państwową Komisję Wyborczą do partii 17 lipca 2017 r. wezwanie do dokonania wyceny wartości tego „podnajmu”, prezes partii P. udzielił odpowiedzi, że nie może ustalić kosztów, których nie ponosi, orientacyjnie podał

jednak, że wynajmujący (Stronnictwo „P.”) płaci za ten lokal ok. 60,00 zł w okresie letnim, a w okresie grzewczym ok. 120,00 zł miesięcznie. Jego zdaniem uzasadnione jest przyjęcie, że wartość podnajmu na rzecz partii P. wynosiła 50% podanych wartości.

W ocenie Państwowej Komisji Wyborczej powyższe oznacza, że partia polityczna P. przyjęła od partii politycznej Stronnictwo „P.”, tj. od podmiotu innego niż od osoby fizycznej będącej obywatelem polskim, mającym stałe miejsce zamieszkania w Polsce, wartości niepieniężne. Stanowi to naruszenie art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, zgodnie z którym partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do art. 25 ust. 4a ustawy o partiach politycznych, przepis art. 25 ust. 1 stosuje się odpowiednio do wartości niepieniężnych.

Państwowa Komisja Wyborcza przyjmując, że sezon grzewczy zaczyna się nie później niż w październiku i trwa co najmniej do marca, a zatem trwa 6 miesięcy, a sezon letni pozostałe 6 miesięcy, oszacowała, że korzyść majątkowa przyjęta przez partię P. od partii Stronnictwo „P.” miała wartość co najmniej 540,00 zł.

Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, że zgodnie z art. 38a ust. 2 pkt 4 ustawy o partiach politycznych, naruszenie art. 25 ust. 1 w związku z ust. 4a ustawy o partiach politycznych skutkuje odrzuceniem sprawozdania finansowego partii P..

Jednocześnie, zgodnie z art. 39a ustawy o partiach politycznych, korzyści majątkowe przekazane partii z naruszeniem art. 25 ust. 1 tej ustawy, podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa. W związku z tym środki pozyskane przez partię P. z naruszeniem tego przepisu, tj. łącznie 540,00 zł, podlegają przepadkowi na rzecz Skarbu Państwa. Jeżeli korzyść majątkowa została zużyta lub utracona, przepadkowi podlega jej równowartość. Partia polityczna, w terminie 60 dni od dnia wydania przez Państwową Komisję Wyborczą uchwały w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w poprzednim roku kalendarzowym, może dobrowolnie dokonać wpłaty korzyści majątkowej uzyskanej w sposób sprzeczny z prawem na konto

urzędu skarbowego, właściwego dla jej siedziby. Dowód przekazania środków na rzecz Skarbu Państwa partia przedstawia Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku odmowy dobrowolnego wydania korzyści majątkowej na rzecz Skarbu Państwa we wskazanym terminie wszczęte zostanie postępowanie określone w art. 39a ust. 5 ustawy o partiach politycznych.

Według Państwowej Komisji Wyborczej, przyjęta przez partię wartość niepieniężna, oszacowana na 540,00 zł, powinna zostać wykazana w pozycji IV sprawozdania [pozostałe źródła (niewymienione w cz. I, II, III)] i uwzględniona w pierwszej rubryce sprawozdania [przychody/wpływy - suma z pozycji 1+11+111+1V (z wyłączeniem pkt 9 w części I)], w której wykazana powinna zostać tym samym wartość 1.200,00 zł, a nie 600,00 zł. Oznacza to, że partia P. złożyła sprawozdanie niezgodne ze stanem faktycznym. Naruszyła tym ustawowy obowiązek sprawozdawczy, określony w art. 38 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania o źródłach pozyskania środków finansowych. Zgodnie z art. 38a ustawy, uchybienie to nie stanowi przesłanki do odrzucenia sprawozdania.

Państwowa Komisja Wyborcza ustaliła, że partia nie posiadała w 2016 r. Funduszu Wyborczego i nie uczestniczyła w przeprowadzonych w tym roku wyborach. Rachunek Funduszu zlikwidowany został w 2015 r.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Partii, dokumentów do niego załączonych oraz wyjaśnień Partii, postanowiła jak w sentencji uchwały.

Pan E. M. - prezes P. w skardze na powyższą uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej zarzucił naruszenie przepisu art. 25 ust. 1 w zw. z ust. 4a ustawy o partiach politycznych poprzez uznanie, że Partia P. w 2016 r. przyjęła od podmiotu innego niż od osoba fizyczna wartości niepieniężne na sumę 540,00 zł, podczas gdy faktycznie nie miało to miejsca. Wskazując na powyższe wniósł o uchylenie zaskarżonej uchwały i podjęcia decyzji o przyjęciu sprawozdania partii P. za 2016 r. przekazanego Państwowej Komisji Wyborczej w marcu 2017 r.

W uzasadnieniu skargi podnosi się, że Państwowa Komisja Wyborcza podjęła zaskarżoną uchwałę „na podstawie błędnych i niepełnych informacji”. Skarżący stwierdza, że po doręczeniu uchwały „złożył pełne wyjaśnienia

telefoniczne do PKW prosząc o jej uchylenie”.

Odnosząc się do wskazanych przez Państwową Komisję Wyborczą uchybień skarżący wyjaśnia, że gdy Urząd Miasta w [...] nie przedłużył umowy na wynajem lokalu, czynił starania o pozyskanie nowego lokalu, napotykając na trudności. Dlatego na czas wynajęcia lokalu, by mieć kontakt administracyjny, poprosił w kwietniu 2016 r. J.J. prezesa Stronnictwa „P.” w [...] o udostępnienie skrzynki pocztowej dla korespondencji P. -J. Otrzymał zgodę i podawał ten adres, ale nigdy nie korzystali z tego lokalu jako partia. „Nasze spotkania odbywały się w czasie uroczystości państwowych, czy w plenerze”. Mając zgodę na użycie adresu pocztowego błędnie wyjaśnił, że podnajmuje lokal. „Gdy PKW zapytała o koszt tego podnajmu, gdyby partia ten koszt ponosiła nie podała, że to jest istotne do wyliczeń i podjęcia decyzji”. Skarżący wyjaśnił wówczas, że nie może podać kwoty, której nie ponosi, a tylko orientacyjnie podał kwoty, będąc przekonany, że jest to potrzebne do innych celów np. statystycznych. Gdyby PKW przysłała bardziej precyzyjne pytanie, to wyjaśnienie byłoby wyczerpujące, wskazujące, że faktycznie z lokalu nie korzystaliśmy, a jedynie z adresu skrzynki pocztowej. Jako potwierdzenie wyjaśnień załączył zaświadczenie Pana J.J. Prezesa Stronnictwa „P.”. Wskazał, że obecnie partia posiada swój lokal przy ul. [...].

Państwowa Komisja Wyborcza odpowiadając na wezwanie Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2017 r. do zajęcia stanowiska w sprawie skargi partii politycznej P. na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 18 września 2017 r. (doręczonej Partii w dniu 25 września 2017 r.) w przedmiocie odrzucenia sprawozdania tej Partii o źródłach pozyskania środków finansowych, w tym o kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania oraz o wydatkach poniesionych ze środków Funduszu Wyborczego w 2016 r., podtrzymuje swoje stanowisko zawarte w sentencji i uzasadnieniu zaskarżonej uchwały oraz wnosi o oddalenie skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie ma uzasadnionych podstaw.

Podstawę prawną zaskarżonej uchwały stanowił przepis art. 38a ust. 1 pkt 3 w związku z art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych, które zobowiązują

Państwową Komisję Wyborczą do odrzucenia sprawozdania finansowego partii politycznej w przypadku przyjmowania wartości niepieniężnych z naruszeniem przepisów art. 25 ust. 4a. Przepis ten ma brzmienie kategoryczne i nakazuje odrzucenie sprawozdania wyborczego przy spełnieniu wskazanych w nim przesłanek (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2016 r., III SW 171/15), które następuje niezależnie od przyczyny naruszenia i braku winy lub znikomego stopnia zawinienia w naruszeniu prawa (por. postanowienia składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2002 r., III SW 2/02, OSNP 2003 nr 4, poz. 79; z 23 kwietnia 2002 r., III SW 3/02, OSNP 2003 nr 4, poz. 80; z 23 kwietnia 2002 r., III SW 4/02, OSNP 2003 nr 4, poz. 81; z 2 września 2005 r., III SW 10/05; z 23 lutego 2016 r., III SW 171/15).

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o partiach politycznych, partii politycznej mogą być przekazywane środki finansowe jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem przepisów art. 24 ust. 4 i 7, art. 28 ust. 1 oraz przepisów ustaw dotyczących wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego w zakresie dotacji podmiotowej. Stosownie zaś do art. 25 ust. 4a ustawy, przepisy ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio do wartości niepieniężnych. O „przyjęciu wartości niepieniężnych”, w rozumieniu art. 25 ust. 4a w związku z art. 38a ust. 2 pkt 7 ustawy o partiach politycznych, nie decyduje wyłącznie wyrażne oświadczenie woli osób reprezentujących partię. Zasadnicze znaczenie ma to, czy całokształt zdarzeń i okoliczności prowadzi do uznania, że partia polityczna miała wiedzę i godziła się (nawet w sposób dorozumiany) na korzystanie z tych dóbr (postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2017 r., III SW 18/16).

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 21 marca 2012 r., sygn. akt III SW 2/12 wyraził pogląd, że odrzucenie sprawozdania finansowego z powodu naruszenia przez komitet wyborczy partii politycznej zakazu przyjmowania wartości niepieniężnych nie może być oparte na domniemaniu ich prawdopodobnego pozyskania, ale Państwowa Komisja Wyborcza powinna wykazać (udowodnić) przyjęcie realnych „zakazanych” majątkowych wartości niepieniężnych.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 1 października 2007 r., sygn. akt

III SW 8/07 (OSNP 2008 nr 13-14, poz. 210) zajął stanowisko, że w postępowaniu przed Sądem Najwyższym toczącym się ze skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborczej, odrzucającą sprawozdanie partii politycznej o źródłach pozyskiwania środków finansowych, dopuszczalne jest przedstawienie dowodów wykazujących, że wpłaty na fundusz wyborczy partii nie pochodzą od cudzoziemców i osób prawnych.

Natomiast w uzasadnieniu postanowienia z dnia 17 września 2003 r., sygn. akt III SW 149/03 (OSNP 2004 nr 10, poz. 180) Sąd Najwyższy wskazał, że przy wykładni art. 38a ust. 2 ustawy o partiach politycznych do rozpatrzenia skargi na uchwałę Państwowej Komisji Wyborcza stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o postępowaniu nieprocesowym. W przypadku ustaleń Państwowej Komisji Wyborczej, mających charakter domniemania faktycznego należy ocenić, czy domniemanie faktyczne może być uznane za wystarczające do ustalenia.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie wyjaśnień prezesa Partii udzielonych Państwowej Komisji Wyborczej na jej wezwania z dnia 5 lipca 2017 r. i 17 lipca 2017 r. ustaliła, że na swoją działalność partia podnajmuje od partii Stronnictwo „P.” lokal przy ul. [...], nie ponosząc z tego tytułu żadnych opłat i stwierdziła, że to oznacza, iż partia polityczna P. przyjęła od partii politycznej Stronnictwo „P.”, tj. od podmiotu innego niż od osoby fizycznej będącej obywatelem polskim, mającym stałe miejsce zamieszkania w Polsce, wartości niepieniężne.

W ocenie Sądu Najwyższego, powyższe ustalenie faktyczne, niemające charakteru domniemania faktycznego, że skarżąca Partia podnajmuje od Stronnictwa „P.” lokal przy ul. [...], dokonane przez Państwową Komisję Wyborczą na podstawie niebudzących wątpliwości i wiarygodnych oświadczeń prezesa Partii, są prawidłowe i nie mogą ich podważyć późniejsze, mało wiarygodne, odmienne twierdzenia prezesa zawarte w niniejszej skardze oraz zbieżne z nimi oświadczenie Prezesa zarządu powiatowego Stronnictwa „P.” J. W., jakoby Stronnictwo „P.” jedynie „udostępniło” skarżącej Partii skrzynkę pocztową pod tym adresem dla jej celów administracyjnych i korespondencyjnych oraz że skarżąca Partia nigdy faktycznie nie korzystała z tego lokalu.

Państwowa Komisja Wyborcza trafnie przyjmuje, że nieodpłatne

podnajmowanie, nawet bezumowne, przez partię polityczną lokalu na cele działalności tej partii oznacza, że partia polityczna przyjmuje od najemcy wartości niepieniężne w rozumieniu art. 25 ust.4a ustawy. W wypadku zaś gdy wskazana wartość niepieniężna przyjmowana jest, jak w rozpoznawanej skardze, od innej partii politycznej, wówczas stanowi to naruszenie art. 25 ust. 1 ustawy, który zezwala na przekazywanie partii politycznej środków finansowych i - w związku z ust. 4a - wartości niepieniężnych jedynie przez obywateli polskich mających stałe miejsce zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, z zastrzeżeniem, które nie ma znaczenia dla niniejszej sprawy.

Biorąc powyższe pod rozwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

kc